

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૬૬૧૫/૨૦૨૦

મંજૂરી અને સહી માટે: માનનીય ન્યાયમૂર્તી સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી અને માનનીય ન્યાયમૂર્તી સુશ્રી સંગીતા કે. વિશ્વેન | ૧ | શું સ્થાનિક સમાચારપત્રોના પત્રકારોને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી આપી શકાય? || |---|---|---| | ૨ | રિપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં? || | ૩ | શું માનનીય ન્યાયમૂર્તીઓ ચુકાદાની અંતિમ નકલ જોવા માગે છે? || | ૪ | શું આ કેસમાં ભારતના બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલા કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગેનો કાયદાનો કોઈ મહત્વનો પ્રશ્ન સમાવિષ્ટ છે? | |

ચંગીર પ્રોપર્ટીઝ એન્ડ ટ્રેડિંગ લિમિટેડ અરજદાર(રો)

વિરુદ્ધ

યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અરજદાર(ઓ) નં. ૧, ૨ તરફે શ્રી ધવલ શાહ (૨૩૫૪)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૨ તરફે શ્રી નિકુંત કે રાવલ (૫૫૫૮)

સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફે નોટિસ બજયા વગરની (૮)

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તી સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તી સુશ્રી સંગીતા કે. વિશેન

તારીખ: ૧૨/૦૨/૨૦૨૧

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય ન્યાયમૂર્તી સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી દ્વારા)

૧. આ ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવેલ અરજી છે જે નીચે મુજબની અરજ સાથે સામાવાળા સત્તાધિકારીની કાર્યવાહી પર સવાલ ઉઠાવે છે અને પડકારે છે:

"૨૦. અરજદાર, તેથી, અત્યંત નમ્રતાપૂર્વક અને

આદરપૂર્વક અરજ કરે છે કે:-

(એ) આપ સાહેબની અદાલત દ્વારા મહેરબાની કરીને સર્ટિઓરારીની રીટ અથવા સર્ટિઓરારીના પ્રકારની રીટ અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ અન્ય કોઈપણ રીટ, હુકમ અથવા નિર્દેશ જારી કરવામાં આવે જે અરજદારોના કેસને લગતા રેકૉર્ડ મંગાવે અને તત્કાલીન કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, સુરત-II દ્વારા જારી કરાયેલ વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસ એફ.નં. વી(સીએચ.પ૪)૦૩-૧૦/ડેમ/૨૦૦૪ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ ને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરે;

(બી) કે આ નામદાર કોર્ટ દ્વારા મહેરબાની કરીને પ્રોહિબિશનની રીટ અથવા ભારતના બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ પ્રોહિબિશનના પ્રકારની અન્ય કોઈ યોગ્ય રીટ જારી કરવામાં આવે જે સામાવાળા, તેમના તાબેદારો, સેવક અને એજન્ટોને તત્કાલીન કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, સુરત-II ની એફ.નં. વી(સીએચ.પ૪) ૦૩-૧૦/ડેમ/૨૦૦૪ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ ના નિર્ણય

માટે કોઈપણ રીતે આગળની કાર્યવાહી કરવાથી પ્રતિબંધિત કરે.

(સી) કે આ અરજીની સુનાવણી અને અંતિમ નિકાલ પડતર હોય તે દરમિયાન, આ નામદાર કોર્ટ મહેરબાની કરીને સામાવાળાને જાતે, તેમના અધિકારીઓ, તાબેદારો, સેવકો અને એજન્ટોને તત્કાલીન કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, સુરત-II ની વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસ એફ.નં.વી/સીએચ.પજ)૦૩--૧૦/ડેમ/૨૦૦૪ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ ના અનુસંધાનમાં અને/અથવા અમલીકરણમાં અને/અથવા આગળ ધપાવવામાં તેના પર કામ કરવાથી અથવા કોઈ વધુ પગલાં કે કાર્યવાહી કરવાથી દૂર રહેવા માટે પ્રતિબંધિત કરે.

(ડી) ઉપરની અરજ (ડી) ની શરતો મુજબ એક્સ-પાર્ટી વચગાળાની રાહત મહેરબાની કરીને મંજૂર કરવામાં આવે;

(ઈ) હાલના કેસના તથ્યો અને સંજોગોમાં ન્યાયી અને યોગ્ય જણાય તેવા અન્ય અને વધુ હુકમ અથવા હુકમો મહેરબાની કરીને મંજૂર કરવામાં આવે."

૨. હકીકતો, સંક્ષિપ્ત સ્વરૂપમાં, નીચે મુજબ છે:
- ૨.૧ અરજદાર કંપનીઝ એક્ટ, ૧૯૫૬ હેઠળ નોંધાયેલી કંપની છે, જે સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ ટેરિફ એક્ટ, ૧૯૮૫ ના પ્રથમ અનુસૂચિના ચેપ્ટર ૫૪ ના પોલિએસ્ટર ટેક્સટાઇલ યાર્ન (પી.ટી.વાય.) નું ઉત્પાદન કરે છે. વિવાદના સમયગાળા દરમિયાન, તે ૧૦૦% એક્સપોર્ટ ઓરિએન્ટેડ યુનિટ (ઇ.ઓ.યુ.) હતું.
- ૨.૨ અરજદાર નં. ૨ અરજદાર નં. ૧ કંપનીના ડિરેક્ટર હતા. અરજદાર કંપનીને આયાતી/સ્પેશી મશીનરી અને સાધનો, કાચો માલ, વપરાશી વસ્તુઓ, ઘટકો, સ્પેરપાર્ટ્સ, પેકિંગ સામગ્રી અને તૈયાર માલ અને મશીનરી અને સાધનોના સંગ્રહ માટે ખાનગી બોન્ડેડ વેરહાઉસ તરીકે કામ કરવા માટે કસ્ટમ્સ એક્ટની કલમ ૫૮ હેઠળ લાયસન્સ આપવામાં આવ્યું હતું.
- ૨.૩ અરજદારે, સમયાંતરે, સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એક્ટ, ૧૯૪૪ (ટૂંકમાં 'સદર અધિનિયમ') ની કલમ ૩(૧) ની જોગવાઈ હેઠળ સેન્ટ્રલ વેલ્યુ એડેડ ટેક્સ (સેનવેટ) ની ચુકવણી પર ડોમેસ્ટિક ટેરિફ એરિયામાં ડેવલપમેન્ટ કમિશનરની પરવાનગી સાથે, શેડ એ-૧/૫૨૪૦, જી.આઇ.ડી.સી., અંકલેશ્વર ખાતેના તેના વેરહાઉસ/લાયસન્સવાળી ફેક્ટરીમાંથી આબકારી માલ દૂર કર્યો હતો.

૩. કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, સુરત-II દ્વારા વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસ એફ.નં. વી(સીએચ.પર) ૦૩-૧૦/ડેમ/૨૦૦૪ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ જારી કરવામાં આવી હતી જેમાં અરજદારને કારણ દર્શાવવા માટે જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ હેઠળ અરજદારો પાસેથી રૂ. ૫૦,૮૯,૬૬૬/- ની કિંમતના તૈયાર માલ પર રૂ. ૯,૦૩,૮૧૪/- ની રકમની સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડ્યુટી અને રૂ. ૧,૩૬,૬૩,૬૦૬/- ની કિંમતના તૈયાર માલ પર રૂ. ૨૬,૬૨,૬૫૧/- ની રકમની સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ ડ્યુટી શા માટે વસૂલ ન કરવી.

૩.૧ તેણે કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૨૮(૧) સાથે વંચાણે લેતા કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૭૨ હેઠળ રૂ. ૨,૩૦,૧૪,૯૧૩/- ની કિંમતના આયાતી પી.ઓ.વાય. જેવા માલ પર રૂ. ૭૮,૭૪,૦૨૨/- ની કસ્ટમ ડ્યુટીની પણ માંગણી કરી હતી અને વધુ નોટિસ આપી હતી કે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧૧(ઓ) હેઠળ તેને શા માટે જપ્ત ન કરવી અને દંડ શા માટે ન લાદવો.

૩.૨ તેનો જવાબ ૨૧.૦૮.૨૦૦૪ ના રોજ આપવામાં આવ્યો હતો જેમાં વિનંતી કરવામાં આવી હતી કે કાર્યવાહી પડતી મૂકવાપાત્ર છે.

૩.૩ કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ, સુરત-II એ, તારીખ ૦૮.૦૮.૨૦૦૫ ના એકપક્ષીય હુકમ દ્વારા, સદર કારણદર્શક નોટિસ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ માં સૂચિત વ્યાજ સાથે ડ્યુટીની માંગણીને સમર્થન આપ્યું અને અરજદારો પર દંડ લાદ્યો.

૪. નારાજ અરજદારે કસ્ટમ્સ, એક્સાઇઝ એન્ડ સર્વિસ ટેક્સ એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ (સી.ઇ.એસ.ટી.એ.ટી./એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ) સમક્ષ બે અલગ અપીલો દાખલ કરી, એક સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એક્ટની કલમ ૩૫બી હેઠળ અને બીજી કસ્ટમ્સ એક્ટ, ૧૯૬૨ ની કલમ ૧૨૯એ હેઠળ.

૫. એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે માંગણી કરાયેલ રકમની પ્રી-ડિપોઝિટ માફ કર્યા પછી, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કર્યો અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કરીને ફરી એકવાર મેટર નક્કી કરવા માટે કમિશનરને મેટર રિમાન્ડ કરી, કારણ કે તેનો એવો અભિપ્રાય હતો કે પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગ સમાન હતો. સુસંગત તારણ અને અવલોકનો નીચે મુજબ રજૂ કરવામાં આવ્યા છે:

"૨. કમિશનર દ્વારા સુનાવણીની પ્રથમ તારીખ ૩૧.૧.૦૫ નક્કી કરવામાં આવી હતી. અપીલકર્તાએ તે

જ તારીખના તેમના પત્ર દ્વારા કમિશનરના ધ્યાન પર લાવ્યા કે તેઓ કચેરીમાં હાજર રહ્યા હતા પરંતુ કમિશનર ઉપલબ્ધ ન હોવાથી સુનાવણી થઈ શકી ન હતી. સુનાવણીની બીજી તારીખ ૧૬.૨.૨૦૦૧ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવી હતી, કમિશનર ફરીથી કચેરીમાં ઉપલબ્ધ ન હતા. અપીલકર્તા દ્વારા કમિશનરને લખેલા પત્ર તારીખ ૧૬.૨.૨૦૦૫ પરથી આ સ્પષ્ટ છે. અપીલકર્તાના જણાવ્યા મુજબ સુનાવણીની આગામી તારીખ માટે નોટિસ તેઓને મળી ન હતી અને તેના કારણે તેઓ ઉપસ્થિત રહી શક્યા ન હતા.

૩. એ પણ જોવા મળે છે કે અપીલકર્તાએ તેમના પત્ર તારીખ ૨૧.૮.૦૪ દ્વારા કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ દાખલ કર્યો હોવા છતાં, કમિશનરે વાદગ્રસ્ત હુકમમાં એવું અવલોકન કર્યું કે અપીલકર્તા દ્વારા કોઈ જવાબ દાખલ કરવામાં આવ્યો નથી. જેમ કે, તેમણે અપીલકર્તા દ્વારા તેમના પત્ર તારીખ ૨૧.૮.૨૦૦૪ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆતોને ધ્યાનમાં લીધા વિના હુકમ પસાર કર્યો છે.

૪. ઉપરોક્ત તમામ કારણોસર, અમે વાદગ્રસ્ત હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરીએ છીએ અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું પાલન કર્યા પછી પુનઃ-નિર્ણય માટે કમિશનરને મેટર રિમાન્ડ કરીએ છીએ."

૬. અરજદારોએ, ત્યારબાદ, ફેક્ટરી બંધ કરી દીધી અને નોંધણી પરત કર્યા પછી, વર્ષ ૨૦૧૨ માં ફેક્ટરી વેચી દીધી.

૭. અરજદાર તરફથી ફરિયાદ એ છે કે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના રિમાન્ડના લગભગ ૧૫ વર્ષ પછી, સામાવાળા નં. ૨ એ ૨૦.૧૧.૨૦૨૦ ના રોજ ઇમેલ દ્વારા અરજદારને જાણ મોકલીને ૦૮.૧૨.૨૦૨૦ ના રોજ કારણદર્શક નોટિસની રૂબરૂ સુનાવણી નિર્ધારિત કરી. અરજદારે, તેથી, ૦૭.૧૨.૨૦૨૦ ના રોજ જવાબ આપ્યો કે ફેક્ટરી લગભગ એક દાયકા અગાઉ બંધ થઈ ગઈ હતી અને તે વર્ષ ૨૦૧૨ માં વેચાઈ ગઈ હતી તે આધાર પર અરજદાર કંપનીના પ્રતિનિધિ માટે રૂબરૂ સુનાવણી માટે હાજર રહેવું શક્ય બનશે નહીં. અરજદારોએ નોંધણી પણ પરત કરી દીધી હતી અને, તેથી, તેઓ, વર્તમાન સમયમાં, સદર કારણદર્શક નોટિસ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ ને લગતા કોઈપણ સુસંગત દસ્તાવેજો શોધવામાં અસમર્થ છે. કાગળો શોધવા માટે તમામ

સંભવિત પ્રયાસો કરવામાં આવ્યા હતા અને કોવિડ-૧૯ વાયરસના કારણે રોગચાળાને લીધે કોઈ સહાય ઉપલબ્ધ નથી, કારણ કે તેમના વકીલની કચેરી પણ પૂરી ક્ષમતાથી કાર્યરત નથી. તેથી, તેણે સમય આપવા માટે વિનંતી કરી. ઈ-મેલ દ્વારા ત્યારબાદના સંદેશાવ્યવહારમાં એ પણ દર્શાવવામાં આવ્યું હતું કે હવે પછી સદર હેતુ માટે તેમના વિદ્વાન વકીલનો સંપર્ક કરવો જોઈએ.

૮. અરજદાર તરફથી ફરિયાદ એ છે કે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના હુકમના રિમાન્ડ પછીના સમયગાળામાં સદર કારણદર્શક નોટિસના કથિત નિર્ણયમાં ૧૫ વર્ષનો અસાધારણ વિલંબ એ સ્પષ્ટપણે અધિકારક્ષેત્ર વિનાનો છે, કાયદાની સત્તા વિનાનો છે અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના સ્પષ્ટ ભંગ સમાન છે અને આવી કાર્યવાહી આ કોર્ટ સમક્ષ ઉઠાવવામાં આવેલા વિવિધ કારણોસર કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવાપાત્ર છે.

૯. આ કોર્ટે એ વાતની ચકાસણી કર્યા પછી નોટિસ જારી કરી હતી કે કોઈપણ તબક્કે, નિર્ણયની પ્રક્રિયા સામે કોર્ટ દ્વારા કોઈ સ્ટે આપવામાં આવ્યો ન હતો અથવા આ કોર્ટ અથવા એપેલેટ કોર્ટ સમક્ષ સમાન કાયદાકીય પ્રશ્ન ઉઠાવતી સમાન મેટર પડતર હોવાને કારણે,

વિલંબ થયો ન હતો.

૧૦. સામાવાળા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સેન્ટ્રલ ગવર્નમેન્ટ સ્ટેટિંગ કાઉન્સેલ શ્રી નિકુંત રાવલ પાછા ફરવાની તારીખે ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

૧૧. અમે અરજદાર તરફથી ઉપસ્થિત સિનિયર એડવોકેટ શ્રી પી.ડી. શાહને શ્રી ધવલ શાહ સાથે સાંભળ્યા છે, જેમણે ભારપૂર્વક તેમની રજૂઆતો કરી છે અને અરજ કરી છે કે ૧૫ વર્ષથી વધુ સમય સુધી કારણદર્શક નોટિસનો નિર્ણય કેમ ન થઈ શક્યો તેનું કોઈ વ્યાજબી કારણ નથી. અરજદારો નિર્ણયમાં વિલંબ માટે દોષિત નથી, કારણ કે તેઓએ વર્ષ ૨૦૦૪ માં જ કારણદર્શક નોટિસનો જવાબ આપ્યો હતો.

૧૧.૧ તેમણે વધુમાં અરજ કરી કે સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૧૭(૩૫૨) ઈ.એલ.ટી. જપ્પ (ગુજરાત) ના કેસમાં, આ કોર્ટે ઠરાવ્યું છે કે લાંબા સમયગાળા પછી તે અંગેના યોગ્ય ખુલાસા વિના કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી છે. આ નિર્ણયને એપેક્સ કોર્ટ સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યો છે જ્યાં કોર્ટ દ્વારા કારણદર્શક નોટિસને રદ કરવા પર કોઈ પ્રશ્ન

ઉઠાવવામાં આવ્યો નથી. જો કે, મેટરને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવાના પરિપત્રની તપાસના મર્યાદિત હેતુ માટે તેણે મેટર દાખલ કરી છે.

૧૧.૨ વિદ્વાન સિનિયર કાઉન્સેલે વધુમાં મેસર્સ પરિમલ ટેક્સટાઇલ્સ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૧૮(૮) જી.એસ.ટી.એલ. ૩૬૧ (ગુજરાત), અલીધારા ટેક્સટાઇલ એન્જિનિયર્સ લિમિટેડ અને અન્ય વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૧૭(૩) જી.એલ.એચ. ૩૦૬, શિવકૃપા પ્રોસેસર્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, ૨૦૧૮ (૩૬૨) ઇ.એલ.ટી. ૭૭૩ (ગુજરાત), મેઘમણિ ઓર્ગેનિક્સ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા ૨૦૧૮(૩૬૮) ઇ.એલ.ટી. ૪૩૩ (ગુજરાત), અને ચંગીર પ્રોપર્ટીઝ એન્ડ ટ્રેડિંગ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા, જે આ કોર્ટ દ્વારા સ્પેશિયલ સિવિલ એપિલિકેશન નં. ૮૯૩૩/૨૦૧૮ માં તારીખ ૦૬.૦૨.૨૦૧૯ ના રોજ નક્કી કરવામાં આવી હતી, તેના નિર્ણયો પર આધાર રાખ્યો હતો, જ્યાં નિર્ણયમાં અસાધારણ વિલંબના એકમાત્ર કારણસર, કારણદર્શક નોટિસો રદ કરવામાં આવી છે.

૧૧.૩ તેમણે વધુમાં ભગવાનદાસ એસ. તોલાણી વિ. બી.સી. અગ્રવાલ અને અન્ય, ૧૯૮૩ (૧૨) ઇ.એલ.ટી. ૪૪ (બોમ્બે) ના નિર્ણય પર

આધાર રાખ્યો હતો, જેમાં ૧૧ વર્ષ પછી પુનઃશરૂ થયેલી નિર્ણયની કાર્યવાહીને બોમ્બે હાઇકોર્ટ દ્વારા ફગાવી દેવામાં આવી હતી, જ્યાં સુનાવણી લાંબા સમય પહેલા થઈ હતી, પરંતુ ઔપચારિક હુકમ પ્રાપ્ત થયો ન હતો અને ૧૧ વર્ષ સુધી નિર્ણયની કાર્યવાહી કેમ ન થઈ તે અંગે વિભાગ તરફથી કોઈ ખુલાસો ન હતો.

૧૧.૪ વધુ એક નિર્ણય, જેના પર આધાર રાખવાનો પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે તે પ્રીમિયર લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, ૨૦૧૭(૩૫૪) ઈ.એલ.ટી. ૩૬૫ (બોમ્બે) ના કેસમાં બોમ્બે હાઇકોર્ટનો છે, જ્યાં કારણદર્શક નોટિસનો નિર્ણય કરવામાં ૨૫ વર્ષનો અસાધારણ વિલંબ થયો હતો. વિભાગ દ્વારા દાખલ કરાયેલ એસ.એલ.પી. એપેક્સ કોર્ટ દ્વારા કાઢી નાખવામાં આવી હતી જે ૨૦૧૮(૩૬૦) ઈ.એલ.ટી. એ૧૮૦ (એસ.સી.) તરીકે અહેવાલ થયેલ છે.

૧૧.૫ રેમન્ડ લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા, ૨૦૧૮(૩૭૮) ઈ.એલ.ટી. ૪૮૧ (બોમ્બે) ના કેસમાં, બોમ્બે હાઇકોર્ટે નિર્ણયની શરૂઆતમાં ૧૪ થી ૧૭ વર્ષના અસાધારણ વિલંબ માટે કારણદર્શક નોટિસો રદ કરી. આને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગનું એક પાસું હોવાનું માનવામાં આવ્યું હતું.

૧૧.૬ તે મુજબ, એવી અરજ કરવામાં આવે છે કે કારણદર્શક નોટિસ જારી થયા પછી અને રિમાન્ડ પછીના સમયગાળામાં અસાધારણ વિલંબ બાદ નિર્ણયની કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવે તેમાં દખલગીરી થવી જોઈએ. તેમણે ભારપૂર્વક અરજ કરી કે અરજદારો પાસે પોતાનો બચાવ કરવા માટે કોઈ રેકૉર્ડ ઉપલબ્ધ નથી.

૧૨. તેનાથી વિપરીત, વિદ્વાન સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલ શ્રી નિકુંત રાવલે ભારપૂર્વક અરજ કરી છે કે માત્ર વિલંબ કોર્ટ માટે દખલ કરવાનું કારણ ક્યારેય ન હોવો જોઈએ અને અન્યથા પણ, સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) માંથી ઉદ્ભવતી એસ.એલ.પી. એપેક્સ કોર્ટ સમક્ષ પડતર છે જ્યાં મેટરને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવાના પરિપત્રની તપાસ વિચારણા હેઠળ છે. તેથી, આ તબક્કે, કારણદર્શક નોટિસ રદ કરવા માટે આગ્રહ રાખવો જોઈએ નહીં. તેમણે વધુમાં એવી રજૂઆત કરી છે કે ૨૬.૦૬.૨૦૦૬ ના રોજ, આને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવી છે અને, ત્યારબાદ, વર્ષ ૨૦૧૭ માં ફરી એકવાર, તેને પુનઃ-તબદીલ કરવામાં આવી હતી. તેને ૨૬.૦૬.૨૦૦૬ ની કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવી હતી કારણ કે આ કોર્ટ સમક્ષ પડતર એક મેટરમાં, એ જ પ્રશ્ન વિચારણા હેઠળ

હતો જ્યારે કોર્ટ દ્વારા તે નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો. તેને નિયમિત સુનાવણી માટે તબદીલ કરવામાં આવી હતી અને વર્ષ ૨૦૨૦ માં ૩૭૩ સુનાવણી માટે નોટિસ જારી કરવામાં આવી હતી. વર્ષ ૨૦૧૭ પછી, જ્યારે એક સમાન કાયદાકીય પ્રશ્ન નક્કી કરવામાં આવ્યો હતો, ત્યારે ત્રણ વર્ષનો વિલંબ શા માટે થયો તે અંગે કોઈ ખુલાસો રજૂ કરવામાં આવ્યો ન હતો. અમે કેન્દ્ર સરકાર તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન સ્ટેવિંગ કાઉન્સેલને એક પ્રશ્ન પૂછ્યો હતો કે શું, કોઈ ઔપચારિક સંદેશાવ્યવહાર હતો, જેના દ્વારા પક્ષકારને મેટરને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવા અંગે જાણ કરવામાં આવી હતી અને સૂચનાઓ મેળવ્યા પછી તેમનો જવાબ નકારમાં હતો. તેમણે એ પણ સ્વીકાર્યું છે કે મેસર્સ પરિમલ ટેક્સટાઈલ્સ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, યુનિયન દ્વારા એ જ દલીલો રજૂ કરવામાં આવી હતી અને છતાં કોર્ટે મેટર સાથે કામ પાર પાડ્યું હતું અને એ આધાર પર કારણદર્શક નોટિસને કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરી હતી કે સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં એડમિશન પરિપત્રને પડકારવાના મર્યાદિત આધાર પર હતું.

૧૩. આમ બંને પક્ષોને વિસ્તૃત રીતે સાંભળ્યા પછી આ કોર્ટની વિચારણાની માંગ કરતો ટૂંકો પ્રશ્ન એ છે કે શું વર્ષ ૨૦૦૫ માં એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ દ્વારા રિમાન્ડ કરવામાં આવ્યા પછી, વચગાળાના સમયમાં કોઈપણ

સમયે અરજદારોને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવાની નોટિસ આપ્યા વિના વર્ષ ૨૦૨૦ માં કાર્યવાહી શરૂ કરવાની કાયદા હેઠળ પરવાનગી છે. વધુ ખાસ કરીને, જ્યારે અરજદારે પહેલેથી જ તેની ફેક્ટરી વેચી દીધી છે અને સત્તાધિકારી સમક્ષ તેની નોંધણી પણ પરત કરી દીધી છે.

૧૪. તથ્યાત્મક માળખા તરફ આગળ વધતા પહેલાં, આ વિષય પરના કાયદા પર વિચારણા કરવી જરૂરી છે.

૧૪.૧ સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, વૈકલ્પિક ઉપાયના અસ્તિત્વને ધ્યાનમાં રાખીને, જ્યાં ૧૭ વર્ષ પછી કારણદર્શક નોટિસના નિર્ણયમાં વિલંબ થયો હતો, ત્યાં આ કોર્ટે રીટ અરજી ચાલવાપાત્ર હોવા અંગે વિસ્તૃત તપાસ કરી હતી. વિભાગનો એવો બચાવ હતો કે સમાન કેસના પરિણામની રાહ જોવા માટે સી.બી.ઇ.સી. પરિપત્ર ૧૬૨/૭૩/૯૫-સીએક્સ તારીખ ૧૪.૧૨.૧૯૯૫ ને ધ્યાનમાં રાખીને તેને કોલ બુકમાં મૂકવામાં આવતાં કારણદર્શક નોટિસ અનિર્ણિત રહી હતી. કોર્ટે ઠરાવ્યું કે જુદી જુદી હાઇકોર્ટો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલો સુસંગત અભિગમ એ છે કે લાંબા સમયગાળા પછી તે અંગેના યોગ્ય ખુલાસા વિના કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી છે. કોર્ટે એવું પણ ઠરાવ્યું કે સદર પરિપત્ર સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એક્ટની કલમ ૩૭બી હેઠળની સત્તાના ઉપયોગથી જારી કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહી શકાય નહીં

કારણ કે કોલ બુકનો ખ્યાલ આબકારી માલના વર્ગીકરણમાં એકરૂપતા સાથે, અથવા આવા માલ પર આબકારી ડ્યુટી લાદવા સાથે સંબંધિત નથી. કેસને કોલ બુકમાં મૂકવાની સૂચનાઓ નિર્ણયની પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે, અને અધિનિયમ અથવા તે હેઠળના નિયમો સાથે સુસંગત કોઈપણ આનુષંગિક અથવા પૂરક બાબતો માટે જોગવાઈ કરતી નથી. કોર્ટે ઠરાવ્યું કે સી.બી.ઇ.સી. ને તેની સમક્ષ નિર્ણય માટે પડતર બાબતોના સંબંધમાં કોઈપણ નિર્ણાયક સત્તાધિકારીને સૂચનાઓ જારી કરવાની સત્તા નથી. મેટરને કોલ બુકમાં મૂકવાનું કારણ કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત ન હોય તેવા કારણોસર હતું અને સત્તાધિકારી દ્વારા કેસ નક્કી કરવાની અશક્યતાને કારણે ન હતું અને તેથી કોર્ટે ઠરાવ્યું કે મેટરને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવી કાયદાની જોગવાઈઓથી વિપરીત છે અને વિભાગ દ્વારા વિલંબ માટે રજૂ કરાયેલ ખુલાસો વાજબી સમયમાં કારણદર્શક નોટિસનો નિર્ણય ન કરવા માટે વિશ્વાસપાત્ર ખુલાસો નથી. તેથી, એવું ઠરાવવામાં આવે છે કે વિલંબ માટે કોઈપણ કારણની ચર્ચા કર્યા વિના લાંબા સમયગાળા પછી કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી છે. એસેસીને મેટર કોલ બુકમાં મૂકવા અંગે જાણ કરવામાં આવી ન હતી. તેથી, તેને એવો વ્યાજબી અને શુદ્ધ બુદ્ધિથી વિશ્વાસ હશે કે અન્ય કેસોની જેમ કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી છે અને વચગાળાના સમયગાળામાં

તેની સ્થિતિ પણ નોંધપાત્ર રીતે બદલાશે. આથી, મેટરને કોલ બુકમાં આવી રીતે તબદીલ કરવાથી અને તેનું પુનરુત્થાન કરવાથી એસેસીને ભારે પૂર્વગ્રહ થશે.

૧૫. હાલના કેસમાં વિચારણા માટે ઊભો થતો મુખ્ય પ્રશ્ન એ છે કે, શું સામાવાળાઓ માટે સત્તર વર્ષના સમયગાળા પછી, વર્ષ ૧૯૯૮ માં જારી કરાયેલ કારણદર્શક નોટિસ પર કાર્યવાહી કરવી માન્ય હતી. આ તબક્કે, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા જે નિર્ણયો પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે તેનો સંદર્ભ લેવો સુસંગત હોઈ શકે છે.

૧૬. શિરીષ હર્ષવદન શાહ વિ. ડેપ્યુટી ડિરેક્ટર, એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ, મુંબઈ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં બોમ્બે હાઈકોર્ટના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો હતો જેમાં સદર કેસની હકીકતોમાં લગભગ બાર વર્ષના સમયગાળા માટે, તેમાંના સામાવાળાઓ દ્વારા નિર્ણયની કાર્યવાહી આગળ વધારવા માટે કોઈ પગલાં લેવામાં આવ્યા ન હતા. કોર્ટે ઠરાવ્યું કે આ વિલંબ અને સામાવાળાઓની નિષ્ક્રિયતા માટે અરજદારોને દોષિત ઠેરવી શકાય નહીં; સામાવાળાઓએ અરજદારો તરફથી

કોઈ ક્લેષનો આક્ષેપ કર્યો ન હતો અને સામાવાળાઓનો એવો કેસ પણ ન હતો કે તેમાંના અરજદારો કાર્યવાહીમાં વિલંબ માટે જવાબદાર હતા. કોર્ટને નિર્ણયની કાર્યવાહીમાં વિલંબ કરવા માટે આપવામાં આવેલા ખુલાસામાં કોઈ વ્યાજબીપણું જણાયું ન હતું અને ઠરાવ્યું કે વિભાગને આ રીતે જૂની બાબતો ફરીથી ખોલવાનો અધિકાર નથી અને જો મર્યાદા અંગે વિભાગનો બચાવ સ્વીકારવામાં આવે, તો તેનો અર્થ એ થશે કે વિભાગ અસલ કારણદર્શક નોટિસ પછી વીસ વર્ષ, પચીસ વર્ષ અથવા ત્રીસ વર્ષ નિર્ણયની કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે, જેને મંજૂરી આપી શકાય નહીં.

૧૭. હિન્દુસ્તાન લિવર લિમિટેડ વિ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા (ઉપર મુજબ) માં, બોમ્બે હાઈકોર્ટે ઠરાવ્યું કે મુદ્દાઓ પર નિર્ણયમાં જે હદે વિલંબ થયો હતો તે પણ સુસંગત હતો. કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે એ સુસ્થાપિત છે કે નિર્ણયની કાર્યવાહી વ્યાજબી સમયમાં પૂર્ણ થવી જોઈએ અને જો તેમ કરવામાં ન આવે તો, તે સદર આધાર પર દૂષિત થાય છે. કોર્ટે અવલોકન કર્યું કે, સામાન્ય રીતે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના પાલન માટે તેણે મેટર

સંબંધિત સત્તાધિકારીને રિમાન્ડ કરી હોત. જોકે, અરજદારને આપવામાં આવેલી પ્રથમ સુનાવણીની તારીખથી વીતી ગયેલા સમયગાળાને ધ્યાનમાં લેતા, સદર કાર્યવાહી નક્કી કરવામાં અયોગ્ય વિલંબ થયો હોવાથી, તેણે મેટર સામાવાળાઓના સંબંધિત સત્તાધિકારીને રિમાન્ડ કરવી યોગ્ય માની નહીં. કોર્ટે, તે મુજબ, વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કર્યો.

૧૮. આર. એમ. મેહરોત્રા વિ. એન્ફોર્સમેન્ટ ડિરેક્ટોરેટ (ઉપર મુજબ) માં, દિલ્હી હાઇકોર્ટે ઠરાવ્યું કે વિલંબ માટેનું કોઈ કારણ જાહેર કર્યા વિના સુનાવણીની નોટિસ વિના, દસ વર્ષના સમયગાળા પછી કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન, માત્ર અયોગ્યતાની બાબત નથી; આટલા લાંબા સમય સુધી નિર્ણયની પ્રક્રિયાને કઈ મજબૂરીઓએ રોકી રાખી તે જાહેર કરવાની સામાવાળાઓની ફરજ હતી. આવા ખુલાસાની ગેરહાજરીમાં, કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી હશે.

૧૯. આમ, કારણદર્શક નોટિસના અનુસંધાનમાં કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવામાં વિલંબને લગતી જુદી જુદી હાઇકોર્ટો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલ સુસંગત અભિગમ

એ છે કે તે અંગેના કોઈપણ યોગ્ય ખુલાસા વિના લાંબા સમયગાળા પછી કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી છે.

૨૦. તેથી, વિચારણા માટે જે પ્રશ્ન ઊભો થાય છે તે એ છે કે ૧૯૯૮ માં જારી કરાયેલ કારણદર્શક નોટિસના અનુસંધાનમાં ડ્યુટી નક્કી કરવામાં વિલંબ માટે સામાવાળાઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ ખુલાસો વ્યાજબી કહી શકાય કે કેમ. અહીં ઉપર નોંધ્યા મુજબ, સામાવાળાઓનો કેસ એવો છે કે સી.બી.ઇ.સી. દ્વારા જારી કરાયેલ પરિપત્ર નં. ૧૬૨/૭૩/૯૫-સીએક્સ તારીખ ૧૪.૧૨.૧૯૯૫ ને ધ્યાનમાં રાખીને તેને કોલ બુકમાં મૂકવામાં આવી હતી તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કારણદર્શક નોટિસ અનિર્ણિત રહી છે. જ્યાં સુધી સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટ હેઠળ સત્તાધિકારીઓને સૂચનાઓ જારી કરવાની સી.બી.ઇ.સી. ની સત્તાનો સંબંધ છે, તે સદર અધિનિયમની કલમ ૩૭બી ની જોગવાઈઓ સાથે સંબંધિત છે, જે આ મુજબ વંચાય છે:—

"૩૭-બી. સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ અધિકારીઓને સૂચનાઓ- સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ રેવેન્યુ એક્ટ, ૧૯૬૩ (૧૯૬૩ ના ૫૪) હેઠળ રચાયેલ સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઇઝ એન્ડ કસ્ટમ્સ, જો તેને આબકારી માલના વર્ગીકરણમાં એકરૂપતાના હેતુ માટે અથવા આવા માલ પર આબકારી ડ્યુટી લાદવાના સંબંધમાં અથવા આ અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈના અમલીકરણ માટે આમ કરવું જરૂરી અથવા યોગ્ય લાગે, તો સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ અધિકારીઓને તેને યોગ્ય લાગે તેવા હુકમો, સૂચનાઓ અને નિર્દેશો જારી કરી શકે છે, અને આવા અધિકારીઓ અને આ અધિનિયમના અમલ માટે નિયુક્ત અન્ય તમામ વ્યક્તિઓ સદર બોર્ડના આવા હુકમો, સૂચનાઓ અને નિર્દેશોનું પાલન કરશે અને અનુસરશે: પરંતુ આવા કોઈ હુકમો, સૂચનાઓ અથવા નિર્દેશો જારી કરવામાં આવશે નહીં- (એ) કે જેનાથી કોઈપણ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ અધિકારીને ચોક્કસ આકારણી કરવા અથવા કોઈ ચોક્કસ કેસનો ચોક્કસ રીતે નિકાલ કરવા જણાવવામાં આવે: અથવા (બી) કે જેનાથી કમિશનર ઓફ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ (અપીલ્સ)

ના તેમના અપીલીય કાર્યોની બજવણીમાં તેમના વિવેકાધિકારમાં દખલગીરી થાય.

૨૧. આમ, સદર અધિનિયમની કલમ ૩૭બી હેઠળ, સેન્ટ્રલ બોર્ડ ઓફ એક્સાઈઝ એન્ડ કસ્ટમ્સને સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ અધિકારીઓને સૂચના જારી કરવાની સત્તા છે જો તે આમ કરવું જરૂરી અથવા યોગ્ય માને તો, પ્રથમ, આબકારી માલના વર્ગીકરણમાં એકરૂપતાના હેતુ માટે; બીજું, આવા માલ પર આબકારી ડ્યુટી લાદવાના સંબંધમાં; અને ત્રીજું, સદર અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈના અમલીકરણ માટે. જ્યાં સુધી કોલ બુકના ખ્યાલનો સંબંધ છે, તે દેખીતી રીતે આબકારી માલના વર્ગીકરણમાં એકરૂપતા સાથે, અથવા આવા માલ પર આબકારી ડ્યુટી લાદવા સાથે સંબંધિત નથી. જ્યાં સુધી આ અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈના અમલીકરણનો સંબંધ છે, કોલ બુકના ખ્યાલને સદર અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈ સાથે શોધી શકાતો નથી અને તે સદર અધિનિયમની અન્ય કોઈપણ જોગવાઈના અમલીકરણ સાથે સંબંધિત હોવાનું પણ જણાતું નથી. તેથી, દેખીતી રીતે, પરિપત્ર

તારીખ ૧૪.૧૨.૧૯૯૫, સદર અધિનિયમની કલમ ૩૭બી હેઠળની સત્તાના ઉપયોગથી જારી કરવામાં આવ્યો હોવાનું કહી શકાય નહીં.

૨૨. સામાવાળાઓ તરફથી, સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ રૂલ્સના નિયમ ૩૧ પર પણ આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જે પૂરક સૂચનાઓ જારી કરવાની સત્તા માટે જોગવાઈ કરે છે અને પ્રસ્થાપિત કરે છે કે બોર્ડ અથવા પ્રિન્સિપલ ચીફ કમિશનર અથવા ચીફ કમિશનર, જે પણ હોય, અથવા પ્રિન્સિપલ કમિશનર અથવા કમિશનર, જે પણ હોય, સદર અધિનિયમ અને સદર નિયમોની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત, કોઈપણ આનુષંગિક અથવા પૂરક બાબતો માટે જોગવાઈ કરતી લેખિત સૂચનાઓ જારી કરી શકે છે. સદર નિયમોના નિયમ ૩૧ ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લેતા, બોર્ડ દ્વારા તે હેઠળ જારી કરાયેલ કોઈપણ સૂચનાઓ સદર અધિનિયમ અને સદર નિયમોની જોગવાઈઓ સાથે આનુષંગિક અથવા પૂરક અને સુસંગત હોવી જોઈએ. આ કોર્ટના મતે, કેસને કોલ બુકમાં મૂકવાની સૂચનાઓ નિર્ણયની પ્રક્રિયા સાથે સંબંધિત છે, અને સદર અધિનિયમ અથવા સદર

નિયમો સાથે સુસંગત કોઈપણ આનુષંગિક અથવા પૂરક બાબતો માટે જોગવાઈ કરતી નથી. સદર અધિનિયમ કે સદર નિયમો કોઈપણ રીતે સી.બી.ઈ.સી. ને તેની સમક્ષ નિર્ણય માટે પડતર બાબતોના સંબંધમાં કોઈપણ નિર્ણાયક સત્તાધિકારીને સૂચનાઓ જારી કરવાની સત્તા આપતા નથી.

૨૩. જ્યાં સુધી હાલના કેસમાં કારણદર્શક નોટિસનો સંબંધ છે, તે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ હેઠળ જારી કરવામાં આવી છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ હેઠળની કાર્યવાહી એ નિર્ણયની કાર્યવાહી છે અને તેને નક્કી કરનાર સત્તાધિકારી અર્ધ-ન્યાયિક સત્તાધિકારી છે. આવી કાર્યવાહી સખત રીતે વૈધાનિક જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત થાય છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ જ્યારે કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી તે સુસંગત સમયે અસ્તિત્વમાં હતી, તે મુજબ સામાન્ય કેસોમાં સુસંગત તારીખથી છ મહિનામાં અને જ્યાં મર્યાદાના વિસ્તૃત સમયગાળાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય તેવા કિસ્સામાં પાંચ વર્ષમાં નોટિસ જારી કરવાની જોગવાઈ છે. કલમ ૧૧એ

માં ત્યારબાદ સમયાંતરે સુધારા કરવામાં આવ્યા છે અને વર્ષ ૨૦૧૧ માં, પેટા-કલમ (૧૧) દાખલ કરવા સહિત સદર કલમમાં વિવિધ સુધારા કરવામાં આવ્યા છે જે જોગવાઈ કરે છે કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ અધિકારી પેટા-કલમ (૧૦)-(એ) હેઠળ આબકારી ડ્યુટીની રકમ નોટિસની તારીખથી છ મહિનાની અંદર નક્કી કરશે જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં;

(બી) નોટિસની તારીખથી એક વર્ષની અંદર, જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય, પેટા-કલમ

(૪) અથવા પેટા-કલમ (૫) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં.

૨૪. આમ, વર્ષ ૨૦૧૧ થી અમલમાં આવે તે રીતે આબકારી ડ્યુટીની રકમ નક્કી કરવા માટે સમય મર્યાદા સૂચવવામાં આવી છે જ્યાં તે શક્ય હોય. એ નકારી શકાય નહીં કે જ્યારે વિધાનમંડળ કોઈ સમય મર્યાદા સૂચવે છે, ત્યારે સત્તાધિકારીએ તેનું પાલન કરવું ફરજિયાત છે. જ્યારે એ સાચું છે કે વિધાનમંડળે

સમય મર્યાદાનું પાલન કરવા માટે જોગવાઈ કરી છે જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ ની પેટા-કલમ (૧૧) કાયદાકીય આશયનો સંકેત આપે છે, એટલે કે શક્ય હોય ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત સમયમર્યાદામાં ડ્યુટીની રકમ નક્કી થવી જોઈએ, એટલે કે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં નોટિસની તારીખથી છ મહિના અને પેટા-કલમ (૪) અથવા પેટા-કલમ (૫) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં નોટિસની તારીખથી એક વર્ષ. જ્યારે વિધાનમંડળે "જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય" શબ્દપ્રયોગનો ઉપયોગ કર્યો છે, ત્યારે તેનો અર્થ એ છે કે જો સામાન્ય ક્રમમાં નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં ડ્યુટીની રકમ નક્કી કરવી શક્ય હોય, તો તે મુજબ કરવું જોઈએ. વિધાનમંડળે ડહાપણપૂર્વક કોઈ સમય મર્યાદા સૂચવી નથી અને જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય ત્યાં આવી સમય મર્યાદા નિર્દિષ્ટ કરી છે, કારણ કે નિર્ણાયક સત્તાધિકારી ઘણા કારણોસર નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં મેટર નક્કી કરવાની સ્થિતિમાં ન પણ હોઈ શકે, એટલે કે, મોટી સંખ્યામાં સાક્ષીઓની તપાસ

કરવાની હોઈ શકે છે, કેસનો રેકૉર્ડ ઘણો મોટો હોઈ શકે છે, કામનું મોટું ભારણ, અધિકારીની બિન-ઉપલબ્ધતા વગેરે જે નિયત સમયમર્યાદામાં ડ્યુટીની રકમ નક્કી ન કરી શકવા માટેના સાચા કારણો છે. જોકે, જ્યારે કોઈ મેટરને કોલ બુકમાં મૂકવામાં આવે છે અને વર્ષો સુધી કોલ્ડ સ્ટોરેજમાં રાખવામાં આવે છે, ત્યારે તે સત્તાધિકારી માટે કેસ નક્કી કરવો શક્ય ન હોવાના કારણો નથી, પરંતુ એવા કારણોસર હોય છે જે કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત નથી. આ કોર્ટના મતે, જ્યારે વિધાનમંડળે તેના ડહાપણથી એક ચોક્કસ સમય મર્યાદા સૂચવી છે, ત્યારે સી.બી.ઇ.સી. પાસે માત્ર અન્ય કેસમાં નિર્ણયની રાહ જોવા માટે વર્ષો સુધી આવી સમય મર્યાદા વધારવાની કોઈ સત્તા કે અધિકાર નથી. નિર્ણાયક સત્તાધિકારીએ દરેક કેસ જેવો આવે તેવો નક્કી કરવો જરૂરી છે, સિવાય કે ઉપલી ફોરમના હુકમ દ્વારા તેને અટકાવવામાં આવે. આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે સી.બી.ઇ.સી. દ્વારા બનાવવામાં આવેલ કોલ બુકનો ખ્યાલ, જે પડતર કેસોને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવાની જોગવાઈ કરે છે, તે કાયદાકીય

આદેશથી વિપરીત છે, એટલે કે, નિર્ણાયક સત્તાધિકારીએ શક્ય હોય ત્યાં સુધી વિધાનમંડળ દ્વારા નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં ડ્યુટી નક્કી કરવી જરૂરી છે. વધુમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, સી.બી.ઇ.સી. માં કોઈપણ વૈધાનિક જોગવાઈ હેઠળ આવી સૂચનાઓ જારી કરવાની કોઈ સત્તા રહેલી નથી, કારણ કે, સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટની કલમ ૩૭બી કે સદર નિયમોનો નિયમ ૩૧ આવા નિર્દેશો જારી કરવાની કલ્પના કરતો નથી. તેથી, કોલ બુકનો ખ્યાલ સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટની જોગવાઈઓથી વિપરીત છે અને આવી સૂચનાઓ સી.બી.ઇ.સી. ની સત્તાના દાયરાની બહાર છે. મેટરોને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવી એ કાયદાની જોગવાઈઓથી વિપરીત હોવાથી, કારણદર્શક નોટિસ તારીખ ૩.૮.૧૯૯૮ ના અનુસંધાનમાં કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ માટે સામાવાળાઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ ખુલાસો વાજબી સમયમાં કારણદર્શક નોટિસનો નિર્ણય ન કરવા માટે વિશ્વાસપાત્ર ખુલાસો કહી શકાય નહીં. વિવિધ હાઈકોર્ટો દ્વારા પ્રસ્થાપિત સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતાં, જેની સાથે આ કોર્ટ

સંપૂર્ણપણે સંમત છે, વિલંબ માટે કોઈ કારણ જાહેર કર્યા વિના દસથી પંદર વર્ષના લાંબા સમયગાળા પછી કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી હશે અને સંપૂર્ણ કાર્યવાહીને દૂષિત કરશે.

૨૫. મેટરને બીજા દષ્ટિકોણથી તપાસતા, સામાવાળાઓનું એવું વલણ છે કે મેસર્સ સિદ્ધાર્થ પેટ્રો પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં સમાન કેસના પરિણામની રાહ જોવા માટે આટલા વર્ષો સુધી મેટર કોલ બુકમાં રાખવામાં આવી હતી, જે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર હતો. આવી પરિસ્થિતિમાં, અરજદારના કેસમાં નિર્ણય એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય દ્વારા સંચાલિત થવો જોઈએ. જોકે, સામાવાળાઓએ પંદર વર્ષ સુધી મેટર કોલ બુકમાં રાખ્યા પછી, ત્યારબાદ બીજી મેટરના પરિણામને ન અનુસરવાનું પસંદ કર્યું છે જેમાં નિર્ણાયક સત્તાધિકારી દ્વારા કારણદર્શક નોટિસ પડતી મૂકવામાં આવી હતી, અને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે અપીલ ફગાવી દીધી હતી, જોકે ગુણદોષ સિવાયના આધારો પર.

૨૬. વધુમાં, અહીં ઉપર નોંધેલી હકીકતો પરથી સ્પષ્ટ છે કે, સામાવાળાઓએ મેટરને કોલ બુકમાં મૂકતી વખતે તે વિશે અરજદારને જાણ કરવી યોગ્ય માની ન હતી. અન્ય કેસોમાં, આવી કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી હોવાથી, અરજદારને એવો શુદ્ધ બુદ્ધિથી વિશ્વાસ કરવા માટે કારણ હતું કે તેના કેસમાં પણ કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી છે. વચગાળાના સમયગાળા દરમિયાન અરજદારની સ્થિતિ નોંધપાત્ર રીતે બદલાઈ ગઈ છે. અરજદાર કંપનીની ફેક્ટરી બંધ થઈ ગઈ છે અને વેચાઈ ગઈ છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં, એ નકારી શકાય નહીં કે જો અરજદારને રૂબરૂ સુનાવણીની નોટિસ બજાવવામાં આવી હોત તો પણ, તેના માટે કેસનો બચાવ કરવો મુશ્કેલ બન્યો હોત કારણ કે સમય વીતી જવાને કારણે અને વચગાળાના સંજોગોને લીધે, પુરાવા ખોવાઈ ગયા હોઈ શકે છે.

સત્તર વર્ષ પછી, જે વ્યક્તિઓ કેસથી પરિચિત હતા તેઓ ઉપલબ્ધ ન પણ હોય, દસ્તાવેજી પુરાવાઓ ખોવાઈ ગયા હોઈ શકે છે. આમ, કાર્યવાહી નક્કી કરવામાં વિલંબ, તે પણ અરજદારના ધ્યાન પર લાવ્યા

વિના કે કેસ કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી પડતર હતો, અરજદારને ભારે પૂર્વગ્રહ પહોંચાડે છે. તેથી, કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન, કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના સંપૂર્ણ ભંગ સમાન છે અને તેથી, વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસ અને તેના અનુસંધાનમાં પસાર કરવામાં આવેલ ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલ ચુકાદો, ટકી શકે નહીં."

૧૪.૨ મેઘમણિ ઓર્ગેનિક્સ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં આ જ પ્રશ્ન સુનાવણી માટે આવ્યો હતો, જ્યાં કારણદર્શક નોટિસનો નિર્ણય કરવામાં ૧૩ વર્ષનો વિલંબ થયો હતો. સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) અને અન્ય નિર્ણયોને અનુસરીને, કોર્ટને સામાવાળા દ્વારા રજૂ કરાયેલ ખુલાસો ખાતરીજનક જણાયો ન હતો અને તેથી, રીટ અરજી મંજૂર કરી હતી અને કમિશનર જી.એસ.ટી. એન્ડ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ (અપીલ) નો હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૪.૩ ચંગીર પ્રોપર્ટીઝ એન્ડ ટ્રેડિંગ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં અરજદારને જાણ કર્યા વિના કારણદર્શક નોટિસ કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવી હતી અને ૧૩ વર્ષના લાંબા વિલંબ પછી પાછી ખેંચી લેવામાં આવી હતી. આને પણ, સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ

લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયને અનુસરીને નોટિસને રદ કરી સંબંધિત અધિકારીનો હુકમ કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી મંજૂર કરવામાં આવ્યો હતો.

૧૫. મેસર્સ પરિમલ ટેક્સટાઇલ્સ (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણય પર વિચાર કરવો યોગ્ય રહેશે, જ્યાં આ કોર્ટ આ જ પ્રશ્નની તપાસ કરી હતી અને સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના નિર્ણયને અનુસર્યો હતો. તેણે એપેક્સ કોર્ટ સમક્ષ આ જ મેટરને દાખલ કરવાની રજૂઆતો પર પણ વિચાર કર્યો હતો અને આ મુજબ ઠરાવ્યું હતું:

"૬. સમાન સંજોગો હેઠળ, એક એન્ટિટી સિદ્ધિ વિનાયક સિન્ટેક્સ પ્રાઇવેટ લિમિટેડે આ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો હતો અને સમાન રાહત માટે માંગ કરી હતી. આ કોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૧૯૪૩૭/૨૦૧૬ માં તારીખ ૭.૩.૨૦૧૭ ના ચુકાદા દ્વારા નીચેના અવલોકનો કરીને અરજી મંજૂર કરી હતી:

"૨૩. જ્યાં સુધી હાલના કેસમાં કારણદર્શક નોટિસનો સંબંધ છે, તે સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ હેઠળ જારી કરવામાં આવી છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ હેઠળની કાર્યવાહી એ નિર્ણયની કાર્યવાહી છે અને તેને નક્કી કરનાર સત્તાધિકારી અર્ધ-ન્યાયિક

સત્તાધિકારી છે. આવી કાર્યવાહી સખત રીતે વૈધાનિક જોગવાઈઓ દ્વારા સંચાલિત થાય છે. સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ જ્યારે કારણદર્શક નોટિસ જારી કરવામાં આવી તે સુસંગત સમયે અસ્તિત્વમાં હતી, તે મુજબ સામાન્ય કેસોમાં સુસંગત તારીખથી છ મહિનામાં અને જ્યાં મર્યાદાના વિસ્તૃત સમયગાળાનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો હોય તેવા કિસ્સામાં પાંચ વર્ષમાં નોટિસ જારી કરવાની જોગવાઈ છે. કલમ ૧૧એ માં ત્યારબાદ સમયાંતરે સુધારા કરવામાં આવ્યા છે અને વર્ષ ૨૦૧૧ માં, પેટા-કલમ

(૧૧) દાખલ કરવા સહિત સદર કલમમાં વિવિધ સુધારા કરવામાં આવ્યા છે જે જોગવાઈ કરે છે કે સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ અધિકારી પેટા-કલમ

(૧૦) (એ) હેઠળ આબકારી ડ્યુટીની રકમ નોટિસની તારીખથી છ મહિનાની અંદર નક્કી કરશે જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય, પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં;

(બી) નોટિસની તારીખથી એક વર્ષની અંદર, જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય, પેટા-કલમ (૪) અથવા પેટા-કલમ (૫) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં.

૨૪. આમ, વર્ષ ૨૦૧૧ થી અમલમાં આવે તે રીતે આબકારી ડ્યુટીની રકમ નક્કી કરવા માટે સમય મર્યાદા સૂચવવામાં આવી છે જ્યાં તે શક્ય હોય. એ નકારી શકાય નહીં કે જ્યારે વિધાનમંડળ કોઈ સમય મર્યાદા સૂચવે છે, ત્યારે સત્તાધિકારીએ તેનું પાલન કરવું ફરજિયાત છે. જ્યારે એ સાચું છે કે વિધાનમંડળે સમય મર્યાદાનું પાલન કરવા માટે જોગવાઈ કરી છે જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય, સદર અધિનિયમની કલમ ૧૧એ ની પેટા-કલમ (૧૧) કાયદાકીય આશયનો સંકેત આપે છે, એટલે કે શક્ય હોય ત્યાં સુધી ઉપરોક્ત સમયમર્યાદામાં ડ્યુટીની રકમ નક્કી થવી જોઈએ, એટલે કે પેટા-કલમ (૧) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં નોટિસની તારીખથી છ મહિના અને પેટા-કલમ (૪) અથવા પેટા-કલમ (૫) હેઠળ આવતા કેસોના સંબંધમાં નોટિસની તારીખથી એક વર્ષ. જ્યારે વિધાનમંડળે જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય તેવા

શબ્દપ્રયોગનો ઉપયોગ કર્યો છે, ત્યારે તેનો અર્થ એ છે કે જો સામાન્ય ક્રમમાં નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં ડ્યુટીની રકમ નક્કી કરવી શક્ય હોય, તો તે મુજબ કરવું જોઈએ. વિધાનમંડળે ડહાપણપૂર્વક કોઈ સમય મર્યાદા સૂચવી નથી અને જ્યાં આમ કરવું શક્ય હોય ત્યાં આવી સમય મર્યાદા નિર્દિષ્ટ કરી છે, કારણ કે નિર્ણાયક સત્તાધિકારી ઘણા કારણોસર નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં મેટર નક્કી કરવાની સ્થિતિમાં ન પાછા હોઈ શકે, એટલે કે, મોટી સંખ્યામાં સાક્ષીઓની તપાસ કરવાની હોઈ શકે છે, કેસનો રેકૉર્ડ ઘણો મોટો હોઈ શકે છે, કામનું મોટું ભારણ, અધિકારીની બિન-ઉપલબ્ધતા વગેરે જે નિયત સમયમર્યાદામાં ડ્યુટીની રકમ નક્કી ન કરી શકવા માટેના સાચા કારણો છે. જોકે, જ્યારે કોઈ મેટરને કોલ બુકમાં મૂકવામાં આવે છે અને વર્ષો સુધી કોલ્ડ સ્ટોરેજમાં રાખવામાં આવે છે, ત્યારે તે સત્તાધિકારી માટે કેસ નક્કી કરવો શક્ય ન હોવાના કારણો નથી, પરંતુ એવા કારણોસર હોય છે જે કાર્યવાહી સાથે સંબંધિત નથી. આ કોર્ટના મતે, જ્યારે વિધાનમંડળે તેના ડહાપણથી એક ચોક્કસ સમય મર્યાદા સૂચવી છે, ત્યારે

સી.બી.ઇ.સી. પાસે માત્ર અન્ય કેસમાં નિર્ણયની રાહ જોવા માટે વર્ષો સુધી આવી સમય મર્યાદા વધારવાની કોઈ સત્તા કે અધિકાર નથી. નિર્ણાયક સત્તાધિકારીએ દરેક કેસ જેવો આવે તેવો નક્કી કરવો જરૂરી છે, સિવાય કે ઉપલી ફોરમના હુકમ દ્વારા તેને અટકાવવામાં આવે. આ કોર્ટનો એવો અભિપ્રાય છે કે સી.બી.ઇ.સી. દ્વારા બનાવવામાં આવેલ કોલ બુકનો ખ્યાલ, જે પડતર કેસોને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવાની જોગવાઈ કરે છે, તે કાયદાકીય આદેશથી વિપરીત છે, એટલે કે, નિર્ણાયક સત્તાધિકારીએ શક્ય હોય ત્યાં સુધી વિધાનમંડળ દ્વારા નિર્દિષ્ટ સમયમર્યાદામાં ડ્યુટી નક્કી કરવી જરૂરી છે. વધુમાં, અહીં ઉપર ચર્ચા કર્યા મુજબ, સી.બી.ઇ.સી. માં કોઈપણ વૈધાનિક જોગવાઈ હેઠળ આવી સૂચનાઓ જારી કરવાની કોઈ સત્તા રહેલી નથી, કારણ કે, સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એક્ટની કલમ ૩૭બી કે સદર નિયમોનો નિયમ ૩૧ આવા નિર્દેશો જારી કરવાની કલ્પના કરતો નથી. તેથી, કોલ બુકનો ખ્યાલ સેન્ટ્રલ એક્સાઇઝ એક્ટની જોગવાઈઓથી વિપરીત છે અને આવી સૂચનાઓ સી.બી.ઇ.સી. ની સત્તાના દાયરાની બહાર

છે. મેટરોને કોલ બુકમાં તબદીલ કરવી એ કાયદાની જોગવાઈઓથી વિપરીત હોવાથી, કારણદર્શક નોટિસ તારીખ ૩.૮.૧૯૯૮ ના અનુસંધાનમાં કાર્યવાહી પૂર્ણ કરવામાં વિલંબ માટે સામાવાળાઓ દ્વારા રજૂ કરાયેલ ખુલાસો વાજબી સમયમાં કારણદર્શક નોટિસનો નિર્ણય ન કરવા માટે વિશ્વાસપાત્ર ખુલાસો કહી શકાય નહીં. વિવિધ હાઈકોર્ટો દ્વારા પ્રસ્થાપિત સુસ્થાપિત કાનૂની સ્થિતિને ધ્યાનમાં લેતાં, જેની સાથે આ કોર્ટ સંપૂર્ણપણે સંમત છે, વિલંબ માટે કોઈ કારણ જાહેર કર્યા વિના દસથી પંદર વર્ષના લાંબા સમયગાળા પછી કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન ગેરકાયદેસર અને મનસ્વી હશે અને સંપૂર્ણ કાર્યવાહીને દૂષિત કરશે.

રપ. મેટરને બીજા દૃષ્ટિકોણથી તપાસતા, સામાવાળાઓનું એવું વલણ છે કે મેસર્સ સિદ્ધાર્થ પેટ્રો પ્રોડક્ટ્સ લિમિટેડ અને અન્યના કેસમાં સમાન કેસના પરિણામની રાહ જોવા માટે આટલા વર્ષો સુધી મેટર કોલ બુકમાં રાખવામાં આવી હતી, જે એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલ સમક્ષ પડતર હતો. આવી પરિસ્થિતિમાં, અરજદારના કેસમાં નિર્ણય એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલના નિર્ણય દ્વારા

સંચાલિત થવો જોઈએ. જોકે, સામાવાળાઓએ પંદર વર્ષ સુધી મેટર કોલ બુકમાં રાખ્યા પછી, ત્યારબાદ બીજી મેટરના પરિણામને ન અનુસરવાનું પસંદ કર્યું છે જેમાં નિર્ણાયક સત્તાધિકારી દ્વારા કારણદર્શક નોટિસ પડતી મૂકવામાં આવી હતી, અને એપેલેટ ટ્રિબ્યુનલે અપીલ ફગાવી દીધી હતી, જોકે ગુણદોષ સિવાયના આધારો પર.

૨૬. વધુમાં, અહીં ઉપર નોંધેલી હકીકતો પરથી સ્પષ્ટ છે કે, સામાવાળાઓએ મેટરને કોલ બુકમાં મૂકતી વખતે તે વિશે અરજદારને જાણ કરવી યોગ્ય માની ન હતી. અન્ય કેસોમાં, આવી કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી હોવાથી, અરજદારને એવો શુદ્ધ બુદ્ધિથી વિશ્વાસ કરવા માટે કારણ હતું કે તેના કેસમાં પણ કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી છે. વચગાળાના સમયગાળા દરમિયાન અરજદારની સ્થિતિ નોંધપાત્ર રીતે બદલાઈ ગઈ છે. અરજદાર કંપનીની ફેક્ટરી બંધ થઈ ગઈ છે અને વેચાઈ ગઈ છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં લેતાં, એ નકારી શકાય નહીં કે જો અરજદારને ૩૦૩ સુનાવણીની નોટિસ બજાવવામાં આવી હોત તો પણ, તેના માટે કેસનો

બચાવ કરવો મુશ્કેલ બન્યો હોત કારણ કે સમય વીતી જવાને કારણે અને વચગાળાના સંજોગોને લીધે, પુરાવા ખોવાઈ ગયા હોઈ શકે છે. સત્તર વર્ષ પછી, જે વ્યક્તિઓ કેસથી પરિચિત હતા તેઓ ઉપલબ્ધ ન પણ હોય, દસ્તાવેજી પુરાવાઓ ખોવાઈ ગયા હોઈ શકે છે. આમ, કાર્યવાહી નક્કી કરવામાં વિલંબ, તે પણ અરજદારના ધ્યાન પર લાવ્યા વિના કે કેસ કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવ્યો હતો અને તેથી પડતર હતો, અરજદારને ભારે પૂર્વગ્રહ પહોંચાડે છે. તેથી, કાર્યવાહીનું પુનરુત્થાન, કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના સંપૂર્ણ ભંગ સમાન છે અને તેથી, વાદગ્રસ્ત કારણદર્શક નોટિસ અને તેના અનુસંધાનમાં પસાર કરવામાં આવેલ ઓર્ડર ઇન ઓરિજિનલ, ટકી શકે નહીં.

૨૭. અગાઉના કારણોસર, અરજી સફળ થાય છે અને તે મુજબ, મંજૂર કરવામાં આવે છે. વાદગ્રસ્ત ઓર્ડર ઇન ઓરિજિનલ નં.

એ.એચ.એમ.ઈ.એક્સ.સી.યુ.એસ.૦૦૩૦૪૦૧૫૧૬

તારીખ ૧૧.૩.૨૦૧૬ તેમજ કારણદર્શક નોટિસ

એફ.નં. વી.પજ/૧૫૨૯/ ઓએ/૯૮ તારીખ

૩.૮.૧૯૯૮ આથી કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચના કોઈ હુકમ વિના રૂલ નિરપેક્ષ કરવામાં આવે છે."

૭. અમને જાણ કરવામાં આવી છે કે વિભાગ આ પ્રશ્નો સુપ્રીમ કોર્ટ સમક્ષ લઈ ગયું હતું. જોકે, સુપ્રીમ કોર્ટે કાર્યવાહીને કોલ બુકમાં રાખવા માટેની જોગવાઈ કરતો સી.બી.ઇ.સી. દ્વારા જારી કરાયેલ પરિપત્ર સેન્ટ્રલ એક્સાઈઝ એક્ટની કલમ ૩૭બી ની જોગવાઈઓ સાથે સુસંગત છે કે કેમ તે નક્કી કરવાની મર્યાદિત હદ સુધી વિભાગની અપીલ દાખલ કરી છે. આમ જોઈ શકાય છે કે કારણદર્શક નોટિસ અને ઓર્ડર-ઇન-ઓરિજિનલને રદ કરવા પર તેની મુખ્ય અસરનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી સમાન હકીકતોમાં આપવામાં આવેલ હાઈકોર્ટના ચુકાદામાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ખતેલ પહોંચાડવામાં આવી નથી. સી.બી.ઇ.સી. નો પરિપત્ર માન્ય હતો કે નહીં તે પ્રશ્નમાં ગયા વિના પણ, સિદ્ધિ વિનાયકના કેસમાં ડિવિઝન બેન્ચનો ચુકાદો હાલના કેસોમાં લાગુ પડશે. તમામ કેસોમાં, વિભાગે વર્ષ ૨૦૦૦ માં કોઈક સમયે કારણદર્શક નોટિસો જારી કરી હતી. નોટિસીઓને જાણ

કર્યા વિના આ કાર્યવાહી કોલ બુકમાં રાખવામાં આવી હતી. અરજદારોને કોઈ વધુ નોટિસો બજાવ્યા વિના, નિર્ણાયક સત્તાધિકારી દ્વારા ઓર્ડર ઇન ઓરિજિનલ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો."

૧૫.૧ મેટરને સુપ્રીમ કોર્ટમાં લઈ જવામાં આવી હતી, જેણે ડાયરી નં. ૭૦૨૬/૨૦૧૮ સાથે આઈ.એ. નં. ૩૮૬૪૪/૨૦૧૮ સાથે સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન (સિવિલ) નં. ૬૯૪૮/૨૦૧૮ ફગાવી દીધી હતી, જેના દ્વારા એપેક્સ કોર્ટે નીચે મુજબનો હુકમ પસાર કર્યો હતો:—

"અરજદારો તરફથી વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા અને સુસંગત સામગ્રીનું અવલોકન કર્યું. વિલંબ માફ કરવામાં આવેલ છે. અમને દખલગીરી માટે કોઈ કાનૂની અને માન્ય કારણ જણાતું નથી. સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન ફગાવી દેવામાં આવે છે."

૧૬. આમ, એ તદ્દન સ્પષ્ટ છે કે કોર્ટોએ વર્ષો સુધી કોલ બુકમાં તબદીલ કરવા અને લાંબા સમયગાળા સુધી નિર્ણય પડતર રાખવાને મંજૂરી આપી નથી. કોર્ટોએ હંમેશા જાહેર હિતને પ્રાધાન્ય આપ્યું છે અને આર્થિક ગુનાના પ્રયાસો પર ભારે અંકુશ મૂક્યો છે અને ગુનેગારો સાથે કડક રીતે કામ પાર પાડ્યું છે. તે જ સમયે, તેણે વાદીના હિતને

સમર્થન આપીને સંતુલન પણ જાળવ્યું છે કે જો આવા થકવી દેનારા વિલંબ અને સામાવાળા તરફથી નિષ્ક્રિયતા માટે અરજદારને જવાબદાર ગણી શકાય તેવા કોઈ કારણ વિના કારણદર્શક નોટિસના નિર્ણયની કાર્યવાહી કરવામાં વણઉકેલાયેલો વિલંબ થાય. અરજદારો તરફથી કોઈપણ પ્રકારના દ્વેષની ગેરહાજરીમાં, કારણદર્શક નોટિસના આવા વિલંબિત નિર્ણયને મંજૂરી આપવા પર કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતો પર અતિક્રમણ કરવા માટે ભારે વિલંબનું કોઈ વ્યાજબીપણું નથી.

૧૭. કોર્ટોએ, સ્પષ્ટ શબ્દોમાં, ઠરાવ્યું છે કે આના પરિણામે એસેસીને ભારે પૂર્વગ્રહ પહોંચે છે, કારણ કે વચગાળાના સમયગાળામાં એસેસીની સ્થિતિ નોંધપાત્ર રીતે બદલાઈ ગઈ હોય છે અને તેથી, જે સુનાવણી થાય છે તે તેના અધિકારને પ્રતિકૂળ રીતે અસર કરી શકે છે. ભગવાનદાસ એસ. તોલાણી (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, બોમ્બે હાઈકોર્ટે આ મુજબ ઠરાવ્યું છે અને અવલોકન કર્યું છે:—

"પ. આ પત્ર પરથી સ્પષ્ટ થાય છે કે અરજદારના પત્ર તારીખ ૬ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૭ ને એડિશનલ ડિરેક્ટર દ્વારા યોગ્ય રીતે સમજવામાં આવ્યો નથી. અરજદારનો એવો કેસ નથી કે ઔપચારિક રીતે નિર્ણયનો હુકમ પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને અરજદારને સોંપવામાં

આવ્યો હતો. નિર્ણયની કાર્યવાહી સાંભળનાર વ્યક્તિ દ્વારા ઔપચારિક રીતે કોઈ હુકમ પર સહી કરવામાં આવી હતી કે કેમ તેની અરજદારને જાણ ન હોઈ શકે. અરજદાર માત્ર એટલું જ કહી શકે કે સુનાવણી થઈ હતી પરંતુ તેને ઔપચારિક હુકમ મળ્યો ન હતો. પોતાની નિર્ણયની કાર્યવાહીનો રેકૉર્ડ રાખવો એ વિભાગની ફરજ છે. ૧૧ વર્ષ સુધી નિર્ણયની કાર્યવાહી કેમ ન થઈ તે અંગે વિભાગ તરફથી કોઈ ખુલાસો આવતો નથી કારણ કે તે વિભાગનો કેસ છે.

૬. એ સાચું છે કે આવા નિર્ણય માટે મર્યાદાનો કોઈ સમયગાળો સૂચવવામાં આવ્યો નથી. એ પણ ફલિત થાય છે કે નિર્ણયની કાર્યવાહી બે વાર યોજી શકાય નહીં. અરજદારે ભારપૂર્વક જણાવ્યું છે કે નિર્ણયની કાર્યવાહી નવી દિલ્હી ખાતે થઈ હતી અને લાંબો સમય વીતી ગયો હોવાને કારણે તે સ્થિતિ સ્વીકારવી વાજબી રહેશે. અરજદારે એ પણ દર્શાવ્યું છે કે અગાઉનો પ્રતિબંધ હટાવવા માટે રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાને અમુક નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા. રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયા જે પણ સરકારને લગતી છે તેની પાસેથી

વિભાગ દ્વારા તપાસ કરવા માટે ખુલ્લું હતું કે અગાઉ તેને શું નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા અને ત્યારબાદ પ્રતિબંધ હટાવવા માટે શું નિર્દેશો આપવામાં આવ્યા હતા.

૭. મેટરનું એક વધુ પાસું પણ છે. જવાબમાં, પેઢીએ દર્શાવ્યું છે કે લગભગ તમામ સુસંગત રેકૉર્ડ નષ્ટ થઈ ગયા છે અને જે વ્યક્તિઓ હવાલો સંભાળતા હતા તેઓ હવે તેમની નોકરીમાં નથી. મારા મતે, હકીકતમાં નિર્ણયની કાર્યવાહી થઈ હોવાના કેસને ધ્યાનમાં લીધા વિના પણ, મારો એવો અભિપ્રાય છે કે અન્યથા પણ આ એક જૂની બાબત છે જેને ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપી શકાય નહીં, કારણ કે તેને ફરીથી ખોલવાની મંજૂરી આપવાથી અરજદારને ગંભીર નુકસાન અને પૂર્વગ્રહ થશે. અરજદાર ઔપચારિક હુકમ રજૂ કરવામાં અસમર્થ છે તે હકીકત બિનમહત્વપૂર્ણ છે; અગાઉ નિર્ણયની કાર્યવાહી થઈ હતી તે હકીકત વાજબી રીતે એ હકીકત પરથી સાબિત થઈ શકે છે કે વિભાગે ૧૧ વર્ષ સુધી કંઈ કર્યું ન હતું. વિભાગ રિઝર્વ બેંક ઓફ ઇન્ડિયાને આપવામાં આવેલા નિર્દેશો અંગેની સ્થિતિ

સ્પષ્ટ કરવામાં નિષ્ફળ ગયું છે અને આવી જૂની બાબતના સંબંધમાં અન્યથા પણ આવી નિષ્ફળતા પરથી પ્રતિકૂળ અનુમાન કાઢવું જરૂરી છે. મારા મતે, વિભાગને આ રીતે જૂની બાબતો હાથ ધરવાનો અધિકાર નથી. જો મર્યાદા અંગે વિભાગનો બચાવ સ્વીકારવામાં આવે, તો તેનો અર્થ એ થશે કે વિભાગ અસલ કારણદર્શક નોટિસ પછી ૧૦ વર્ષ, ૧૫ વર્ષ અથવા ૨૦ વર્ષે નિર્ણયની કાર્યવાહી શરૂ કરી શકે છે, જેને મંજૂરી આપી શકાય નહીં. જો અરજદાર તરફથી કોઈ કસૂર અથવા તેના તરફથી કોઈ ભૂલ અથવા કૃત્ય થયું હોત જેના પરિણામે આટલો લાંબો વિલંબ થયો હોત તો સ્થિતિ કદાચ અલગ હોત. તો તેવા કિસ્સામાં, અરજદારને તેની પોતાની ભૂલનો લાભ લેવા દઈ શકાય નહીં. હાલની મેટરમાં વિભાગનો એવો કેસ નથી."

૧૮. રેમન્ડ લિમિટેડ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, બોમ્બે હાઈકોર્ટે આ મુજબ ઠરાવ્યું છે:—

"હાલની હકીકતોમાં, અરજદારનો એવો કેસ છે કે લાંબા વિલંબને કારણે, કારણદર્શક નોટિસનો સામનો કરવા માટે સુસંગત કાગળો અને કાર્યવાહી ઉપલબ્ધ નથી. આમ,

અરજદારોને કારણદર્શક નોટિસનો યોગ્ય રીતે સામનો કરવામાં ગંભીરતાથી અડચણરૂપ બને છે. કારણદર્શક નોટિસના નિર્ણયની કાર્યવાહી હાથ ધરવામાં આ વિલંબ (ફરિયાદ કરનાર પક્ષકાર તરફથી કોઈ ભૂલની ગેરહાજરીમાં) કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગનું એક પાસું છે. જ્યારે વ્યાજબી સમયમાં તેની સુનાવણી ન થાય, ત્યારે કેટલીક ઘટના અને/અથવા સમય પછી, કારણદર્શક નોટિસો વિચારણા માટે હાથ ધરવામાં આવશે તેવી પક્ષકારને નોટિસ આપવાની ગેરહાજરીમાં તે પ્રક્રિયાગત નિષ્પક્ષતા પર અતિક્રમણ કરે છે. ઉપરોક્તની ગેરહાજરીમાં, ખાસ કરીને આ કેસની જેમ, લાંબા વિલંબના પરિણામે કાગળો ખોવાઈ ગયા છે. વ્યાજબી સમયગાળો કેસ મુજબ બદલાઈ શકે છે. જોકે, જ્યારે નોટિસો સ્થગિત રાખવામાં આવી રહી હોય (આ કેસની જેમ કોલ બુકમાં રાખીને), ત્યારે રેવેન્યુએ પક્ષકારોને તે વિશે માહિતગાર રાખવા જોઈએ. આ બેવડો હેતુ પૂરો પાડે છે— એક તે પક્ષકારને નોટિસ આપે છે કે કારણદર્શક નોટિસ હજુ પણ જીવંત છે અને માત્ર સ્થગિત રાખવામાં આવી છે. તેથી, જ્યાં સુધી કારણદર્શક નોટિસ નિર્ણય માટે હાથ ધરવામાં ન આવે ત્યાં સુધી પક્ષકાર તેના

પુરાવાને સાચવી શકે છે. બીજું, જો કોઈ કારણસર નોટિસો કોલ બુકમાં રાખવામાં આવી રહી હોય, તો પક્ષકારને રેવેન્યુને એ દર્શાવવાની તક મળે છે કે તેને કોલ બુકમાં રાખવાના કારણો યોગ્ય નથી અને નોટિસો પર તાત્કાલિક નિર્ણય લઈ શકાય છે. આ એક પારદર્શક રીત છે જેમાં રાજ્યના વહીવટીતંત્રે કાર્ય કરવું જોઈએ.

૧૦. હકીકતમાં, અમે નોંધીએ છીએ કે કાર્ય કરવાની ઉપરોક્ત રીત રાજ્ય વહીવટીતંત્રનો ઉદ્દેશ્ય છે, કારણ કે અમારું ધ્યાન સી.બી.ઇ. એન્ડ સી. ના પરિપત્ર નં. ૧૦૫૩/૨૦૧૭-સીએક્સ તારીખ ૧૦.૦૩.૨૦૧૭ તરફ દોરવામાં આવ્યું છે. સી.બી.ઇ. એન્ડ સી. ના પરિપત્રના ફક્ત ૯.૪ માં વિભાગના અધિકારીઓને ઔપચારિક રીતે પક્ષકારને જાણ કરવાનો નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે કે તેમને જે નોટિસો જારી કરવામાં આવી છે, તે કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવી રહી છે. ઉપરોક્ત પરિપત્રની ગેરહાજરીમાં પણ રાજ્ય પાસેથી આની અપેક્ષા રાખવામાં આવશે; પરિપત્ર માત્ર સ્પષ્ટ બાબત જ જણાવે છે. આ કેસમાં, કારણદર્શક નોટિસો અરજદારના કહેવાથી નહીં, પરંતુ રેવેન્યુ દ્વારા પોતાની મરજીથી કોલ બુકમાં રાખવામાં

આવી હતી. કોલ બુકમાં રાખ્યા પછી, કમિશનર દ્વારા એવી કોઈ જાણ/સંદેશાવ્યવહાર મોકલવામાં આવ્યો ન હતો જે દર્શાવે કે કારણદર્શક નોટિસો કોલ બુકમાં રાખવામાં આવી હતી. આમ, અરજદારોના ધ્યાન પર લાવીને કે કારણદર્શક નોટિસો હજુ પણ જીવંત છે અને જે વિવાદના કારણે તેને કોલ બુકમાં રાખવામાં આવી હતી તે ઉકેલાયા પછી કારણદર્શક નોટિસો કોલ બુકમાંથી પરત મેળવ્યા બાદ નિર્ણયને આધીન રહેશે. કબૂલાત મુજબ, આ કેસમાં રેવેન્યુ દ્વારા આ કરવામાં આવ્યું નથી.

૧૧. તેથી, અરજદારો માટે એ આધાર પર આગળ વધવું વાજબી હતું કે વિભાગ કારણદર્શક નોટિસો ચલાવવામાં રસ ધરાવતું નથી અને તેને છોડી દીધી છે. હવે આવા લાંબા સમયગાળા પછી, અરજદારને વાજબી રીતે અપેક્ષા રાખવા પ્રેરીત કર્યા પછી કે કાર્યવાહી પડતી મૂકવામાં આવી છે, આ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી રહી છે. તેથી, કાર્યવાહીની બહુવિધતા ટાળવા માટે ભલે નોટિસો કોલ બુકમાં રાખી શકાય, છતાં કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંત માટે જરૂરી છે કે નોટિસો કોલ બુકમાં રાખવામાં આવે તે પહેલાં, અથવા તે પછી તરત જ અરજદારોને કારણદર્શક નોટિસોની સ્થિતિ

વિશે જાણ કરવામાં આવે જેથી પક્ષકારોને નોટિસ આપી શકાય કે કારણદર્શક નોટિસો હજુ પડતર છે. ૧૭ વર્ષના અંતર પછી સુનાવણી માટે નોટિસો આપવી, જેમ કે આ કેસમાં, તે પક્ષકારોને આશ્ચર્યચકિત કરવા અને નિષ્પક્ષ સુનાવણીને પૂર્વગ્રહ પહોંચાડવા સમાન છે, કારણ કે કારણદર્શક નોટિસોને લગતા દસ્તાવેજો અરજદારો પાસે ઉપલબ્ધ નથી."

૧૯. હાલના કેસની હકીકતો તરફ ધ્યાન દોરતાં, સામાવાળાનો એવો કોઈ કેસ નથી કે નોટિસો દ્વારા અથવા અન્યથા અરજદારને મેટર કોલ બુકમાં તબદીલ કરવામાં આવી હોવાની કોઈપણ રીતે ઔપચારિક જાણ કરવામાં આવી હોય. આટલા વર્ષોમાં અરજદારને આવી તબદીલી અથવા આવા પગલાના કારણ વિશે જાણ કરવામાં આવી હોય તેવું દર્શાવતું કંઈ નથી. વર્ષ ૨૦૦૪ માં જારી કરાયેલ કારણદર્શક નોટિસનો ૦૮.૦૮.૨૦૦૫ ના રોજ એકપક્ષીય નિર્ણય લેવામાં આવ્યો હતો અને અરજદાર દ્વારા સી.ઈ.એસ.ટી.એ.ટી. સમક્ષ બે અલગ અપીલો દાખલ કરીને તેને પડકારવામાં આવ્યો હતો. તેનું પરિણામ ૦૨.૧૨.૨૦૦૫ ના રોજ અરજદારની તરફેણમાં આવ્યું, જેના દ્વારા ટ્રિબ્યુનલે માંગણી કરાયેલ રકમની પ્રી-ડિપોઝિટ માફ કરી અને વાદગ્રસ્ત હુકમ રદ કર્યો

અને તે કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગ સમાન હોવાનું સ્પષ્ટપણે ઠરાવી ફરી એકવાર મેટર નક્કી કરવા માટે કમિશનરને રિમાન્ડ કરી.

૨૦. કોલ બુકમાં તબદીલી એ આધાર પર હતી કે સમાન કાનૂની પ્રશ્ન પર બીજી એક મેટર હતી, જે આ કોર્ટ સમક્ષ પડતર હતી, જે સ્પેશિયલ સિવિલ એપ્લિકેશન નં. ૫૩૭/૨૦૦૭ હતી, જેનો આ કોર્ટ દ્વારા વર્ષ ૨૦૧૭ માં નિર્ણય કરવામાં આવ્યો હતો. જોકે, ૨૬.૦૬.૨૦૦૬ થી નવેમ્બર, ૨૦૨૦ ના મહિનામાં નોટિસ જારી કરવામાં આવી ત્યાં સુધી, કોઈપણ તબક્કે, સામાવાળા તરફથી અરજદારને કોઈ જાણ કરવામાં આવી ન હતી. સત્તાવાળાઓ પાસેથી ઓછામાં ઓછી એ અપેક્ષા રાખી શકાય કે, વધુ ખાસ કરીને, સદર પરિપત્રના ફક્ત ૮.૪ માં જોગવાઈ કર્યા મુજબ સી.બી.ઇ.સી. ના પરિપત્ર નં. ૧૦૫૩/૨/૨૦૧૭-સીએક્સ તારીખ ૧૦.૦૩.૨૦૧૭ ને ધ્યાનમાં રાખીને પક્ષકારને મેટર કોલ બુકમાં તબદીલ કરવા અંગે ઔપચારિક રીતે જાણ કરે, જેમ કે એપેક્સ કોર્ટ દ્વારા ઠરાવવામાં આવ્યું છે. આવા પરિપત્ર વિના પણ, સત્તાવાળાઓ પાસેથી એવી અપેક્ષા રાખવામાં આવે છે કે સત્તાવાળાઓના સ્તરે શું થઈ રહ્યું છે તે એસેસી જાણતો ન હોય ત્યારે તે પોતાની મેળે મેટરને કોલ બુકમાં મૂકી શકે નહીં. પારદર્શિતા એ દરેક સિસ્ટમની વિશેષતા છે અને, વધુ ખાસ કરીને, નાગરિકો સાથે વ્યવહાર કરતી વખતે સત્તાવાળાઓ પારદર્શિતા અપનાવવા બંધાયેલા છે અને

તકનીકી પ્રગતિ સાથે, વાતચીત કરવી ખૂબ સરળ છે. એવું માની લઈએ કે વર્ષ ૨૦૦૬ અને ૨૦૦૭ માં, ઇન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી તેની શરૂઆતની અવસ્થામાં હતી, તો પણ તે કોઈપણ રીતે સત્તાવાળાઓની એસેસીને જાણ કરવાની જવાબદારી છીનવી લેશે નહીં, જે કારણદર્શક નોટિસના નિર્ણયની રાહ જોતો હશે અને માત્ર સત્તાવાળાઓ પાસે સત્તા હોવાથી તે પક્ષકારો માટે ડેમોક્રેસીની તલવાર તરીકે કામ કરી શકે નહીં. તેની સાથે સાથે, અત્યંત જવાબદારીની ભાવના સાથે આવી સત્તાઓ નિભાવવાની તેની ફરજ પણ છે.

૨૧. કોર્ટ એ પણ નોંધે છે કે અરજદારની ફેક્ટરી માત્ર બંધ જ નહોતી થઈ, પરંતુ સામાવાળા સત્તાધિકારીની પરવાનગી સાથે નોંધણી પણ પરત કરી દેવામાં આવી હતી અને ફેક્ટરી વર્ષ ૨૦૧૨ માં વેચી દેવામાં આવી છે. ત્યારબાદ કોઈપણ વ્યક્તિ માટે બચાવ કરવો વાસ્તવિક રીતે અશક્ય છે કારણ કે સામાવાળા પાસે પણ કાગળો નથી અને તે સામાવાળાના જવાબની માંગ કરી રહ્યો હતો. જો તે પાસાને ધ્યાનમાં ન લેવામાં આવે તો પણ, ૧૫ વર્ષ પછી અરજદાર પાસે બંધ ફેક્ટરીના પુરાવા રજૂ કરવાની અપેક્ષા રાખવી એ વાસ્તવિક રીતે અશક્ય છે. આ ગંભીર પૂર્વગ્રહ અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોના ભંગ સમાન ગણાશે અને, તેથી, એપેક્સ કોર્ટ સમક્ષ, પરિપત્રને પડકારવાનો મર્યાદિત પ્રશ્ન

છે અને ત્યારબાદ મેસર્સ પરિમલ ટેક્સટાઇલ્સ (ઉપર મુજબ) ના કેસમાં, કોર્ટે તે હકીકતનો પણ સંદર્ભ આપ્યો છે અને અરજી ફગાવી દીધી છે તે નોંધતા આ અરજી પણ મંજૂર થવાને પાત્ર છે. તેથી, આ કોર્ટ સદર નિર્ણયનું પાલન ન કરે તે માટે કોઈ કારણ નથી.

૨૨. અગાઉના કારણોસર, અરજી સફળ થાય છે, સંદેશાવ્યવહાર તારીખ ૨૦.૧૧.૨૦૨૦ સામેના અરજદારના પડકારને કારણદર્શક નોટિસ એફ.નં. વી(સીએચ.પજ)૦૩-૧૦/ડેમ/૨૦૦૪ તારીખ ૧૬.૦૪.૨૦૦૪ સાથે કાયદેસર અમાન્ય ઠેરવી રદ કરવામાં આવે છે. અરજી તે મુજબ નિકાલ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

૨૩. પરિણામ સ્વરૂપ અરજી મંજૂર કરવામાં આવે છે.

(સુશ્રી સોનિયા ગોકાણી, ન્યાયમૂર્તી)

(સંગીતા કે. વિશ્વેન, ન્યાયમૂર્તી)

સુધીર

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.